

“ՊՐԱԳԸՆԸՁ, ՅՈՃՈՒԳԼԱՐ ԵԱՆԸՄԱ ԿԵԼՍԻՆԼԵՐ:” ԿԱՐԳ. Ժ. 14:

ՃԻԼՏ ԺԵ.

ԻՍԹԱՆՊՈԼ. ԱՊՐԻԼ 1, 1886

Ն. 4

ԳԵՐՍԵՄԱՆԻ ՊԱՂՁԵՍԻ

ԳԵՐՍԵՄԱՆԻ ՊԱՂՁԵՍԻ

Ա՛հ, պու մահալ խէլաքեարըմը՝
զըն 'եօմիւնտէ վուգու՝ պուլան պիր
վագը՝ ա սէպէպինտէն նէ՝ տէրէճէ
մուգատտէս գըլընմըջ աըր. վէ
պու լուղէթ տէրունիմիդտէ նէ՝ տէրէճէ
ճէ միւխթէլիֆ տույղուլար ույանտը.
ըըր: Պու լուղէթ պիրգէ էյի վէ տօղ.
լու օլան շէյտէն ինսանըն իբրահ էթ.
տիլինի պէյան էտէր. չիւնքի քէնտի
քէնտինի պաշգալարըն էյլիլի իչիւն
վագֆ էթմիշ օլան Զաթ ք ճէլիլի հիւք.
մէ վէ էօլիւմէ թէպիւմ էթմէք իչիւն

պուրատա պէյիւք պիր գալապալը.
զըն ճէհա էթտիլինի զիբր էտէրիզ:

Պու լուղէթ ինսանըն գօրգագլըզընը
տախի վասֆ էտէր. չիւնքի «տէրա
սահլալի» օլանը թէհլիքէ վագթընտա.
քէնտինին ինթիլսապ էթտիլի րէֆիդ.
լէրի պիլէ պուրատա պրագըպ գաշ.
տըրար: Պու լուղէթ ինսանըն թամա.
քեարլըզընը տախի պէյան էտէր,
չիւնքի պու մահալտէ Անըն մուհապ.
պէթ ու տօսթլըզընա միւլհագգ օլան.
լարտան պիրի աղ պիր մէպլաղ պէ.

տէլինէ Անը էլէ վէրաի:

Ֆագաթ պու լուղէթ պիրգէ իլահի
մուհապալէթ ու ֆիտիլէյի տախի պէ.
յան էտէր, չիւնքի հիշ պիր ատէմին
իչէմէյէճէյի աճը պիր գատէհի է.
ֆէնտիմիդ պուրատա իչտի: վէ պու.
րատա էլէմ ու իշքէնճէտէն իմթի.
նա՝ էթմէք պապընտա Շէյթանըն
թէճրիպէսինէ զալիպ կէլէրէք «խէ.
լարն րէ՝խի էլէմէր վասըթաըլէ
քէմալէ» էրաի: էօլիւմ աղըրլարընտա
իքէն պիրէ քէնտի սէվիլիլիլէրինի ու.
նութմայարագ շայիրտէրի իչիւն «Պուն»

լարը սալը վերինից կիթսինէր” տէ-
տի: Էֆէնտիմիզ տիւշմէնէրինէ պիւ-
մէրհամէթ էտէր իտի: չէօյլէ քի 0
սօն միւ՛ճիզէսի օլարադ քեահին ի ա՛-
ղամըն պէնտէսինին գուլաղընա շիֆա
վէրտի:

Պալատէքի թաավիր շիմտի Գեթսե-
մանի իսմիլլէ եատ օլունան պաղչէնին
թաավիրի տիր: վէ իհթիմալ տըր քի
ասըլ Գեթսեմանի պու մահալտէն ու-
ղադ տէյիլ իտի: Պու պաղչէտէ կիւ-
ղէճէ թէրթիպ վէ թիմար էտիմիլ
չիէք օճաղլարը հէմ տախի փէք էսքի
ղէյթուռն աղաճլարը վար տըր: պու ա-
ղաճլարընֆրիստտըն վաղթընտան պա-
ղի գալտըղլարը միւմքին տէյիլ իսէ տէ
տահա էսքի օլան աղաճլարըն քէօքլէ-
րինտէն չըգմըլ օլտըղլարը իհթիմալ
տըր:

Պու պաղչէ Եերուշալիմին
չարգ թարաֆընտա օլուպ օ-
րայա կիտէնէր Սըլիլ իսթի-
ֆանօս գափուսընտան չըգրպ
էնիլ աչաղը Գէտրօն տէրէսինէ
էնիպ Գէտրօն ըրմաղընը կէ-
չէրէք Ձէյթուռն տաղընա տօղ-
րու պիր աղ չըգտըղլարընտա
մէզքիւր պաղչէյէ եէթիլի-
լէր: պաղչէ չէհրտէն 10, 15
տաղիզէլիք պիր եօլ տըր:

Պու թաավիրէ պաղտըղը-
մըղտա շիւպհէսիլ յօէրսըքեա-
րըմըղըն պէօյլէ պիր մէվլի՛տէ
վէ պէլքի տէ թամմ պուրա-
տա պիղիմ իչիւն գան տէօք-
տիւլիւնիւ զիքը էտէրիլ: պու
էֆքեարա կէտիլիմիզտէ Ա-
նա քէնտի մէմնուսիյէթիմիլի
կէօսթէրմէք իչիւն նէ էթմէք-
տէ օլտըղլարըն տախի տիւ-
չիւնտէք կէրէք տիր:

ԿՐԷՅՅԻՍԱՅԸՐԸՆ ԲԷՕՓԷՅԻ ՊՕՊԻ

Էտինպօրօ չէհրինին սօգադ-
լարընտան պիրինտէ եիւքսէք

պիր քիւրսիւ իւզէրինտէ թուճտան
կիւղէլ վէ քիւչիւք թիւլիւ պիր քէօ-
փէք հէյքէլի (արձան) ըէքը էտիւմիլ
տիր: Պու հէյքէլի կրէյֆրայրըն քիւ-
չիւք վէ էմնիլէթիլ քէօփէյինին զիք-
րինէ զէնկին հէմ տախի խայրխահ
Պարօնէս Պըրտէթ Գուլթսըն ըէքը էթ-
տիրմիլ օլուպ քէօփէյին հիքեա-
յէսի հէյքէլին ալթընտա եաղըմըլ
տըր:

Պէյան օլունտըղը իւզրէ պու քէօ-
փէյին պէօյլէ էհէմիլլէթ քէսպ էթ-
մէսինին սէպէպի սահիպինէ իպրազ
էթտիլի խուլուս ու էմնիլլէթ օլմուլ
տըր:

1838 տէ պու քէօփէյին սահիպի
վէֆաթ էթտի, վէ պու խուլուս քէօ-
փէյէ փէք միւ՛էստիր օլտըղընտան,
ճէնաղէյի կրէյֆրայրը քիլիսասը գապ-
րիսթանընա կէօթիւրտիւրլէրի վաղթ
քէօփէք տախի արգատան կիթտի, վէ
պա՛տէհու քէօփէյի տըչարը էթմէք
իչիւն անը տէօյիւպ սիւրտիւլէր իսէ տէ

քէօփէք գապըն եաղընլարընտան պ-
րըլմատը: կէօրիւնիւր քի քէօփէք է-
ֆէնտիսինին օրատա օլտըղընը, վէ քէն-
տինին տախի անտէն այրըլմամաղա
պօրճըլ օլտըղընը հիսս էտէյօր իտի:
Պիր չօգ կիւնլէր կէտիլքտէն սօնկրա
քէօփէք տալա ունուլթմայարադ մէղար-
ճըլարըն քէնտի էֆէնտիսինի պրադ-
տըղլարը մահալէ տէվամ իւզրէ կէլիլ
իտի: Այլար վէ հաթթա սէնէլէր կէչտի-
ֆաղաթ Պօպի էֆէնտիսինին գապընը
թէրք էթմէտի: Շէօյլէ քի Պօպի ար-
թըղ օ ճիւլարլարտա սալըն օլան սէվ-
կիւլին պիր հայլան օլտու: Նիհայէթ
1872 տէ սահիպինին վէֆաթընտան
օն տէօրթ սէնէ սօնկրա Պօպի էֆէն-
տիսինին մուհապէթիլինէ էմին գալմըլ
օլարադ, վէ թամմ օն տէօրթ սէնէ
անըն գապընը պէքէտիքտէն սօնկրա

Իմտի, “Էօլիւմէտէք էմին օլ, վէ
սանա հայաթ թաճընը վէրէճէյիմ”
տէյէն Էֆէնտիսինի խաթըրմըղտան
չըգտըմայալմ:

ԳԷՄՊՐԻՃՏԷ ՎԱԳԸ՝ ԳՐԱՆ ԳՕԼԷՃԻ

Կէչէն այ զաղէթամըղտա իտըն Գօ-
լէճինին թաավիրինի տէրէ էտէրէք պու
մէքթէպին ինկիլթէրրատա քեա՛ին
պէօյիւք տար էլ ֆինուսըր իչիւն պիր
իտատիլէսի մագամընտա օլտըղընը
պէյան էթմիլ իտիք: Պու տէֆա տախի
Գէմպրիմ տար էլ ֆինուսընա յա՛խ օ-
լան գօլէճէրտէն պիրինին թաավիրինի
տէրէ էտիյօրըք: Գէմպրիմ տար էլ ֆի-
նուսը պու կիպի 17 գօլէճէրտէն ի-
պարէթ տիր: Մէզքիւր տար էլ ֆի-
նուսը 1885 տէնէսի էսամէսինտէ 12,290

ԳԷՄՊՐԻՃՏԷ ՎԱԳԸ՝ ԳՐԱՆ ԳՕԼԷՃԻ

սահիպինին մէղարը իւզէրինտէ էօլտիւ-
նէնէ Էտինպօրօ չէհրինտէ էսքի
պիր գապրիսթան օլուպ, պու գապ-
րիսթանտա չէհիտ օլմուլ պիր չօգ
հաթթալար տէֆն էտիլիլ տիրլէր:
Պունլար Ալլահա վէ քէնտի մէպտէլի-
րինէ էմին պուլունաճաղլարընա տա՛իր
պիր յահտնամէ իմգալամըլ օլտըղլա-
րընտան յահտը տէնիլիլլէր իտի:

Ալլէր պու յահտնամէյի իմգալայըպ
անա կէօրէ եաչատըղլարընտա հապսէ
աթըրաճաղլարընը, վէ հաթթա տար
աղաճընա ասըրաճաղլարընը պիլիլլէր
իտի: Ֆաղաթ պու չէյ անլէրին յահտ-
նամէյի իմգալամամալարընա պիր սէ-
պէպ օլմատը: անլէրտէն էքսէրի գօլ-
լարընտան պիր տամար աչարադ յահտ-
նամէյի քէնտի գանլարըյլէ իմգալա-
տըլար, չօգլարը իսէ իսմիլլէրինէ էօ-
նիւնէ “Էօլիւմէտէք” սէօլիւնիւ տախի
իլալլէ էթտիլլէր: վէ Պօպի կիպի անլէր
տախի էօլիւմէտէք էմին գալտըլար:

իսմ վար իտի: Օքսֆօրտ տար էլ ֆի-
նուսը 21 գօլէճէրտէն իպարէթ օ-
լուպ պու տար էլ ֆինուսընէ հսամէ-
սինտէ իսէ 11,030 իսմ վար իտի: Ֆա-
ղաթ մէզքիւր սայըլարտան անճադ
տէօթտէ պիր փայը շիմտի մէքթէպէ
տէվամ էթմէքտէ տիրլէր: Շէօյլէ քի
մէզքիւր իքի տար էլ ֆինուսըլարտա
պուլընան թալէպէ Ալմանիանըն էն
պէօյիւք տար էլ ֆինուսըլարընտա եա՛-
նի Պէրլին վէ Լայպսիք տար էլ ֆի-
նուսըլարընտա պուլընան թալէպէտէն
աղ տըրլար: 1882 տէ Պէրլին տար էլ
ֆինուսըլարընտա թագրիպէն 4,000, վէ
Լայպսիք տար էլ ֆինուսընտա 3,300
թալէպէ վար իտի: Պա՛ղը սէնէլէրտէ
Սգօչեանըն Էտինպօրօ չէհրի տար էլ
ֆինուսընըն թալէպէսի 4,000 գատար
օլմուլ տըր: Գէմպրիմ չէհրի Գէմ նէհ-
րի իւզէրինտէ տիր: չէօյլէ քի չէհրին
իսմի ըրմաղըն իսմինտէն ալընմըլտըր,
վէ եախօտ չէհրին իսմի պու նէհր իւ-

դէրինտէ Բօմալըրարտան գալմա էսքի պիր քէօվրիւնին իսմի տիր : Ինկիլդ լիսաննտա պէ՛ք լուղէթի քէօվրիւ մա՛ն նասրնտա օլտըղընտան Գէմարիճ Գէ՛ին քէօվրիւսիւ տէմէք տիր : Մէղքիւր տար էլ ֆինուներն ըէսմ ի քիւշատը 1231 տէ իճրա էտիլտի իսէ տէ, 7ինճի տէհրտէն պէրու պու մահալէ թալէ պէկեանն թօվրանտըղը ըիվայէթ օլունմագտա տըր : Պունտան 1000 սէնէ ագտէմ Գէմարիճ տար էլ ֆինուներն տա պուլունան պիր ատէմ պու կիւն օրայա կիտէպիլտէ իտի նէ պէօյիւք թէպտիլթ վէ նէ դարիպ պիր սէյրան միւշահէտէ էտէճէք իտի : 0 վադըթ իլմ հագգընտա նէ գատար աղ մա՛լիւմաթ վար իտի . վէ օլ վագըթ տա յալիմ սայըլան ֆրօֆէսօրլարըն թա՛լիւմաթընտան նէ գատարլարը համագաթ տէյիւ շիմտի ըէստ օլունմագտա տըրլար : Սճէպա պունտան 1000 սէնէ սօնկրա կէլէճէք օլանլար տալի պիղիմ ճէհլիմիդ իշիւն պիղէ աճընաճաղար մը : Պու ճիւմէ իլէ պէրապէր տիւնեանն կէրի կիթմէք տէն իսէ իլէրի կիթմէսի տահա էյի տիր :

ԱՍԸԼԸ ԵՈՒՎԱ ԵԱՓԱՆ ԳՈՒՇԼԱՐ

Տիւնեանն միւլթէլիֆ մահալլէ ըրնտէ պուլունան պիր չօգ գուշլար վար տըր քի պունլար ասըլը եուվա եափմագտա պէօյիւք մէհարէթ կէօս թէրիլէր : Պունլարըն Աֆրիգատա պուլունան պիր ճինսի չուշա գուշ թա՛ պիր օլունուր . վէ տիկէր պիր ճինսի քի տիւնեանն միւլթէլիֆ թարաֆլարընտա պուլունըր թէրղի գուշ տէնիլըր :

Պու գուշլարըն պիր ճինսի էօրիւմ ճէք պէօճէքըրնին ըիգասընը թահսիլ էթմէյէրէք անլէրին թէլլէրինի թիլէ եէրինէ գուլլանարագ ատէթա եափրագլարը պիրի պիրինէ տիքէրլէր :

Պալատէքի թասսիլրտէ ասըլը եուվալարըն իքի ճինսի կէօսթէրիլմիտիր : Պէօյիւք եուվա Ամէրիգատա Օրըյօլ տէնիլէն սիյահ վէ ալթուն ըէնկինտէ օլան կիւղէլ գուշըն եուվասը տըր : Պու գուշ եուվա եափմագ իշիւն ուճու չաթալ օլան պիր տալ սէչէր , վէ անա պիր փարչա գուվլէթլի քէնտիր եախօտ քէթէն պաղլար , վէ պու իփտէն 6 , 8 փարմագ ուղունլըղընտա քէնտինին եափմըլ օլաղըր պիր թօրպայը ասար , վէ պու թօրպայը եուվա շագ շէլլէրլէ տէօչէր : Պու ճինս եուվալար յայեսսէվիլէ աղաճըն կէօկէսինտէ եափըլմըլ օլուր : Օրըյօլ գուշըն եուվասը փէք խօշ պիր սալընճագ օլաղընտան , քիւշիւք չօճուգլար Օրըյօլ եափուլարընըն սալընճաղընտան տահա խօշ պիր սալընճաղա արղու էտէ պիլլիլէր մի :

Թասսիլրտէ կէօսթէրիլէն քիւշիւք եուվա ուֆաճըգ պիր ճինս սէրչէ եուվասը տըր . պու գուշըն գույրուղը ճէսէտի գատար ուղուն տըր : Պու եուվա փէք մէհարէթլէ եափըլմըլ տըր , եու

վանըն տըլ թարաֆը եօսունլէ գապլանմըլ տըր քի պու եօսունլար եուվանըն եիւնիւնէ եափըլըր . եուվանըն իլ թարաֆը իսէ թիւլլէրլէ տէօչէնմիլ օլտըղընտան փէք եուվաղ պիր եաթաֆ տըր : Պիր էհլ ի իլմ ի հայվանաթ պու ճինս պիր գուշըն եուվա սընտա 14 եուվալըրթա պուլտըղըն խապէր վէրիյօր : Պու նէ՛ դարիպ ֆամիւրա թէ՛այիւշիւ տիր . պու գուշըն եափուլարըն այլարճա թըրթըլլարլէ իթ՛ամ էտիլիլլէր : Պու գուշլարտան

սայա յաղա գապուլ էթմէք իշիւն քիլիսանն իտարէ մէճլիսի թէճէմիւլ էթմիլ իտի . միւհլթէրէմ իսթիյարլար պիր տա՛իրէ թէլքիլ էթմիլլէր , կէնճ վա՛իղ տալի օրթալարընտա իտի : Գիլիսայա գապուլ օլունմագ արղու սընտա օլանլար պիրէր պիրէր կէլիպ իտարէ մէճլիսի իլէ կէօրիւշտիլէր : Օն եաղընտա օլան պիր օղլան տէրին տիւշիւնճէլէրէ տալմըլ օլարագ գափունըն եանընտա օթուրմագտա իտի : Պու չօճուղը կէօրէնլէր՝ անըն մէճ

ԱՍԸԼԸ ԵՈՒՎԱ ԵԱՓԱՆ ԳՈՒՇԼԱՐ

պիր չիֆթինի կէօղէտէն պիր ասըլգատէնին պէյանընա կէօրէ, անլէր պիւթիւն կիւն տէվամ իւղրէ հէր իքի տագիդէտէ եուվայա պիր պէօճէք կէթիլլէրլէ իտի : Ղաղէթամըղը օղույան չօճուգլարտան իլմ ի րագամ տէրսինէ եէնի պաշլամըլ օլանլար եուվատա պուլընան 14 եափըլլարտան հէր պիրինէ պիր կիւնտէ, եա՛նի օն իքի սա՛թտա գաշար պէօճէք տիւշէճէյինի հիսապ էտէ պիլլիլլէր մի :

ՊԱՅՎ ԷԹՏԻՅԻՆԻ ՊԻԼԻՐԻՄ

Միւլթէհիտէ ի Ամէրիգանըն երիցական քիլիսալարընըն պիրինտէ քիլի

լիս իլէ կէօրիւշմէյէ կէլէնլէրտէն պիրինի պէրլէմէքտէ օլտըղընը դանն էթտիլլէր , ֆագաթ մէճլիս իլէ կէօրիւշմէք իշիւն կէլէնլէրին ճիւմէսի կիթտիքլէրնտէ մէղքիւր չօճուգ հալա գափունըն եանընտա օթուրմագտա օլտըղընտան , վա՛իղ անա եաղլալարագ քէնտինին տալի Սչա ի րապպանիլէ միւհլագգ օլմագ արղու սընտա օլտըղընը անկլատըր : Պէօյլէճէ մէճլիս պու չօճուգ իլէ միւքեալլէմէյէ պաշլայրպ յատէթ իւղրէ օլան սու՛ալլէրէ ճէվապէն չօճուգ պէրրագ վէ ալըգ պիր սուրէթտէ կիւնահլարը հագգընտա նէ եօլտա ույանտըղընը , վէ քէնտի խէլասըրտըր տէյիւ Գրիս

